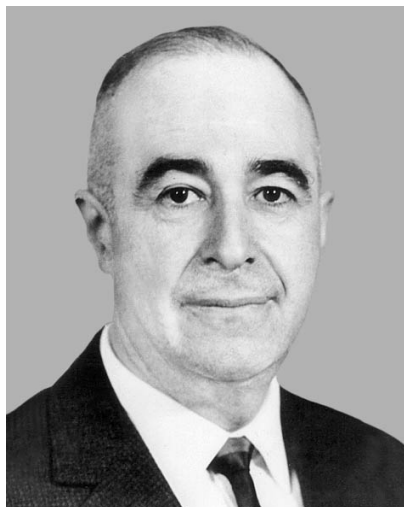

ЛІФШИЦЬ Ілля Михайлович (31. 12. 1916 (13. 01. 1917), Харків — 23. 10. 1982, Москва) — фізик. Син **Михайла**, брат **Євгена** Ліфшиців. Доктор фізико-математичних наук (1942), професор (1943), академік АН УРСР (1967) і АН СРСР (1970). Ленін. (1967), ім. Л. Мандельштама АН СРСР (1952) та ім. Ф. Саймона Англ. Королів. фіз. товариства (1962) премії. Державні нагороди СРСР. Закін. Харків. університет (1936), Харків. мех.-машинобуд. інститут (1938). Працював 1937–68 у Харків. фіз.-тех. інституті АН УРСР: від 1941 — зав. теор. відділу; водночас від 1944 — завідувач кафедри статист. фізики та термодинаміки Харків. університету; від 1969 — зав. теор. відділу Інституту фіз. проблем АН СРСР (Москва); водночас 1964–77 — професор кафедри квант. теорії, 1978–82 — професор кафедри фізики низьких т-р Моск. університету. Дослідж. стосувалися теор. фізики та теорії твердого тіла. Встановив зв'язок між властивостями металів і топологією поверхні Фермі, що згодом дало можливість розвинути електронну теорію металів. Уперше дослідив енергет. спектр кристалів за наявності дефектів, розробив теорію шарових та ниткоподіб. структур, теорію процесів двійнування

(1948). Вивчав фазові переходи II роду та кінетику переходів металу із надпровід. до нормал. стану при дії магніт. поля. Побудував теорію фазових переходів I при низьких т-рах. Передбачив фазовий перехід II роду (1960) та явище квант. дифузії (1969). Творець сучас. динаміч. теорії твердого тіла та фізики квант. кристалів. У дитинстві розпочав збирати марки, був прихильником хронол. колекціонування. Його колекція була присвячена маркам Рос. імперії, СРСР і європ. країн, у ній нараховувалося понад 200 тис. шт.

Основні праці

К теории магнитной восприимчивости металлов при низких температурах // ЖЭТФ. 1955. Т. 29 (співавт.); О кинетике диффузионного распада пересыщенных твердых растворов // Там само. 1958. Т. 35(2) (співавт.); Об аномалиях электронных характеристик металла в области больших давлений // Там само. 1960. Т. 38(5); О структуре энергетического спектра и квантовых состояниях неупорядоченных конденсированных систем // УФН. 1964. Т. 83(4); Некоторые вопросы статистической теории биополимеров // ЖЭТФ. 1968. Т. 55(6); Электронная теория металлов. Москва, 1971 (співавт.); Введение в теорию неупорядоченных систем. Москва, 1982 (співавт.); Избранные труды. Физика реальных кристаллов и неупорядоченных систем. Москва, 1987; Избранные труды. Электронная теория металлов. Физика полимеров и биополимеров. Москва, 1994.

Рекомендована література

1. Илья Михайлович Лифшиц: Мат. к биобиблиографии ученых Харьков. университета. Х., 1969;
2. Илья Михайлович Лифшиц. 1917–1982: Мат. к биобиблиографии ученых СССР. Сер. Физики. Москва, 1989. Вып. 35;
3. Илья Михайлович Лифшиц. Ученый и человек. Х., 2006.

Ю. М. Ранюк

Бібліографічний опис:

Ліфшиць Ілля Михайлович / Ю. М. Ранюк // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-55881>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).